

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 49.

V Ljubljani, v soboto 6. decembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ladja z zlomljenim krmilom.

Liberalni voditelj, ki goji v slovenskem narodu zmajeva semena strastnega razdora, izkuša zdaj tudi v svoji stranki, da sovraštvo in razpor, enkrat započeta, rodita dalje potomstvo nesloge. Načelo razdora, enkrat sprejeto, razdira ravno vedno dalje in slednjic izruši še samo sebe.

Stari liberalci so preleni, da se bi v njih sploh se vršil kakšen političen razvoj. A v mladi generaciji vre, in najprej je začel liberalizem kakor bajeslovni Kronos trgati svojega otročiča, dunajsko „Slovenijo“. Tu se je dijaštvo razcepilo v radikalno-narodno in v liberalno-Tavčarsko stranko. Priznati moramo, da so se boljši elementi odločili za prvo strujo, in ti so zmagali. Hoteli so novi tok v „Sloveniji“ označiti s tem, da so liberalno geslo „Vse za narod in svobodo!“ izpremenili v radikalno-narodno: „Iz naroda za narod!“ „Svoboda“ je torej izginila in ni je bilo škoda, kajti to, kar so pravi „Narodovci“ razumeli pod to lepo besedo, ni bilo mnogo vredno. Pod to „svobodo“ so namreč umevali „farško gonjo“, zvezo z Nemci in druge dragocenosti, katero zajemajo iz predalov „Slov. Nar.“ Narodnjaki so zahtevali, da se naj take stvari, ki škodujejo čisti narodni ideji, odstranijo, in nekateri so se celo predrznili izreči, da „klerikalci“ vendar niso taka škodljiva divjačina, ki se mora le pobijati po „Narodovem“ receptu. To so lahko tembolj trdili, ker vendar vidijo, da katoliško-narodni društvi „Danica“ in „Zarja“ vedno čvrsteje vzpenjata svoje peroti nad dijaštvom. To je liberalce zbudilo in zagnali so huronski krik, da „Slovenija“ ni več liberalna, da je izdala svoja načela in da je treba ustanoviti še posebno, popolnoma liberalno akademično društvo. Pravijo, da ne morejo biti vsi v „Sloveniji“ zato, ker se zahteva od vsakega izjava, da je „radikalno-narodnega“ mišljenja. Pravijo, da bi se odrekli svojemu prepričanju, če bi to vsprejeli. „Radikalno-naroden“, to je po izjavi, katero je prinesel pred par dnevi „Slov. Narod“, „nečastno za svobodo mislečega akademika“. Boriti

se za narodno stvar brez „Narodovih“ umazanosti, to se pravi — „neakademično cinčanje!“ Ali je še pri katerem narodu padlo akademiško dijaštvo na tako nizko stopinjo, kakor stoji na njej ta ožja dijaška klika Tavčar-Malovrhovega „narodovstva“? Ali ni postal „Slov. Nar.“, ki je glasilo te liberalne klike, naravnost škodljiv za slovenski narod?

To je sad, ki ga je v dijaštvu rodila „Narodova“ gonja. Padli so vsi vzori: verskih ni več, narodni so zavrženi, v umetnosti, v znanosti, sploh nikjer več liberalna degenerirana mladina nič več ne pomeni. Pisarji v „Peklu“, kaj ste naredili iz sinov slovenskega naroda?

„Naš čolnič otmimo!“ je klical pesnik iz solnčne Gorice. Liberalni čolnič ima zlomljeno krmilo, nima ljudstva, nima pametne mladine, nima vzorov, in zmanjkalo mu je na krovu — politične poštenosti.

Mladina, pojdi v drugi čoln!

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, dne 1. dec. Včeraj so bile naše volitve v mestni zastop dovršene. Volil se je namreč župan in starešinstvo. Toliko se je pisalo, brzojavilo in govorilo o slepariji in goljufiji katoliško-narodne stranke, trdilo za gotovo, da bo vsa volitev ovržena in v kratkem radi tega nova volitev! A glej spaka! V kratkem času enega meseca je končana prvotna volitev, končana ojstra preiskava, vse kot pravilno potrjeno, razpisana in izvršena volitev župana in njegovih štirih svetovalcev. Stikali so res prav krčevito po napakah pri volitvi, iskali goljufije, ki je vzbudila toliko krika in vika po liberalnem časopisju, a dobili so jo ne na strani katol. narodnih volivcev, temveč pri svoji liberalni stranki. Dva glasova so vrgli pri naprednjakih, pri katoliško-narodni stranki ne enega ne. In vendar ni bilo ne enega zastopnika naše stranke pri pregledni komisiji.

Včeraj, kakor že omenjeno, je bila volitev župana in starešinstva. Da bo g. Drag. Lapajne

zopet izvoljen, ni bilo dvoma. V 2. razredu je malo meščanov, le večji obrtniki in trgovci so so tu volivci, vseh skup okoli 30. Kakega mišljenja so večinoma zadnji, ne samo v Idriji, temveč po celem Kranjskem, je znano. V prvem razredu so le uradniki in duhovni. Tudi tu ni bilo misliti na zmago kat. narodne stranke. Pridobila si je važni tretji razred, ki je najštevilnejši, saj broji 460 volivcev.

Značilna je bila včeraj volitev starešinstva. Vsako leto so volili vsaj enega iz vsacega razreda za svetovalca, da so bili vsi sloji meščanov v starešinstvu zastopani. Letos pa so se pokazali liberalci v pravi luči. Iz tretjega razreda niso vzeli ne enega svetovalca, in vendar je v tem ogromna večina volivcev, rudarjev-delavcev, zastopana. Idrija je rudarsko mesto, a ne enega rudarja nočejo v starešinstvo. V 1. razredu je eden za to čast sposoben, v 2. z županom vred kar štirje, v 3. razredu pa v očeh naših naprednjakov ni vreden nobeden tega dostojanstva. Volijo raji dva Štajerca, dva Ipavca, a za Idrijčana ni prostora. — Drugi je več vreden v delavskem mestu, kakor delavec! — Tudi prav! — Kako se bode pa še to našim liberalcem vtepalo, si gotovo še ne mislijo. Sedaj bode vsaj rudar spoznal, koliko ga ceni napredna inteligenca, sedaj se je prepričal, koliko so vredne obljube, s katerimi so pri kakih volitvah liberalci tako radodarni. Včeraj se je liberalizem res pokazal, kakoršen je v resnici. „Le jaz, pa jaz“, to je njegovo geslo, „kaj mi za družega mar!“

Po dokončani volitvi izrekel je voditelj zborovanja željo, naj bi novi odbor delal nepristransko. Kaka ironija! Ravno kar so pokazali pri volitvi starešinstva skrajno strankarstvo in sedaj obetajo nepristranost! Pojte no! Menite li, da je delavec dandanes res tako zabit, da ne zna presoditi, kaj je dejanje, kaj pa obrabljena fraza? V dejanju bi bili pokazali, da ste res nepristranski, ne pa v želji, ali besedi in v prazni frazi, za katero nobeden nič ne da.

Tako so delali tudi liberalci v deželnem zboru kranjskem. Svojo navidezno večino so izkoriščali do skrajnosti, posnemati jih hočejo tud

V viharju življenja . . .

Srečna sta bila.

On je bil kurjač v veliki tovarni, pameten, priden in pripraven delavec. Vsi so ga imeli radi v tovarni.

Prislužen denar je prinesel vselej domov: bil je zelo srečen; v gostilno je šel malokdaj, in ako je bilo ob nedeljah popoldne lepo vreme, je šel s svojo Marijo in malim štiriletnim Slavkom na vrt kake gostilne, in tam so vživali nedeljski počitek v prijetnem zabavanju.

Ne strast, tiha, toda odkritosrčna ljubezen je bila, ki je združila oba, njega in njegovo Marijo. In nista se mogla kesati, živela sta v srečnem zakonu; in potem, ko sta dobila še malega Slavka — ah, to je bilo veselje! Kako srečnega se je čutil, ko se je vrnil zvečer domov in ga je čakala njegova Marija z malim detetom v naročju že pred vrati.

In ona je znala napraviti Karolu njegov dom prijeten. Vse je bilo snažno in čisto po kuhinji in po šobi, bele preproge so krasile okna, majhne blazinice, preoblečene z belim platnom, so ležale med okni.

In ko jo po večerji postavila njegova Marija vrček mrzlega piva na mizo in prinesla še pipo s tobakom, se vsedla potlej z malim Slavkom k mizi in ga vpraševala, ter ji je potem on pravil vsakovrstne novice — tedaj se je čutil popolnoma srečnega in zadovoljnega.

In vendar je prišlo drugače.

Tovarniški delavci so stavkali, zahtevali so večje plačilo, pa osem ur dela; njih zahteve niso bile krivične, to je spoznal tudi posestnik tovarne sam. Pripravljen je bil, pogoditi se z njimi in jim dovoliti kar mogoče veliko. Da bi preprečil razpor med delavci, je ukazal tudi onim delavcem, ki niso hoteli stavkati, naj puste delo. „Nekaj dni bo tako“, jim je dejal, „potem se bomo že zedinili in delo se bo spet lahko pričelo“.

Pogajanje je šlo dobro od rok. Gospodar in delavci so bili polni dobrih upov; stavka je bila mirna, dokler ni prišel nekov voditelj delavstva iz daljnega mesta. Sklical je delavski shod in na tem shodu je govoril dolg govor; in kako je znal govoriti o modernih sužnjih, o delavcih, ki so živali, kako je znal popisovati pohotno življenje delodajalcev, kako slikati bedo delavcev! Vedno in vedno so se razlegali glasni

klici pritrjevanja v dvorani; vedno bolj vroče je bilo notri — in vedno hujsi je bil govornik in vedno bolj vroče glave delavcev.

Tudi Karol je bil med njimi. Pravza prav je prišel k shodu samo zato, da bi se drugi delavci ne jezili; pa mnogo je že čul o govorniku, da hoče delavcem dobro.

In prišel je semkaj tudi on.

Boječe in skrbno ga je prosila njegova Marija: „Ne pij, Karol! In ko bo shoda konec, kaj ne, da boš prišel takoj domov, kaj ne da, dragi moj Karol?!“ In gotovo ji je obljubil, da bo.

In vendar je pil; tako vroče je bilo v dvorani — in potem govor! Vedno bolj mu je bil všeč; kaj takega še ni slišal. Da, sedaj so se mu odprle oči, tako je torej — in Karol je bil vedno med prvimi, ki so zavpili: „Bravo! Živio!“ in zadnji, ki je nehal ploskati.

In ko je bil shod zaključen, ni šel domov, z drugimi je šel na cesto, kjer so vpili in razgrajali. Peli so neko soc. demokratsko pesem. Palice v rokah, klobuke potlačene na oči, pri

idrijski liberalci. Prvi in drugi razred zastopa okrog 80 volivcev, tretji 460 in prvi gospodarijo kot paše v svoji domišljavosti. Kako bodo naši zastopniki reagirali na tako čudno postopanje, še ne vemo. Obstrukcija, kakor v deželnem zboru ni mogoča, a čutili bodo že, kam privede tako strankarstvo. Pač bi pisali še lahko več o tem, a pride že še čas zato. Morda se še sedaj nekateri ne zavedajo, kako brco so s tem dali idrijskemu delavstvu. Ko bi že sedaj hoteli navajati vse posledice tako čudnega postopanja, bi morda sodili, da nam iz vžaljenega srca vse to sili v pero. Zato rajši počakajmo, da se razburjenost obestransko poleže, priložnost bode že nanesla, da se bode o tem še marsikaj pisalo. Za danes je dovolj, da le pribijemo na steno, kako prijazen in nepristranski je liberalizem v izključno delavskem mestu nasproti delavcem.

Domače novice.

Požrtvovalni liberalci. Kako požrtvovalni so liberalci, nam kaže poročilo „Radogoja“, ki obžaluje brezbriznost mnogo dobro situiranih rodoljubov, ki ne store nič za olajšanje uboštva naših vseučilišnikov, kakor „Narod“ poroča. Kolikrat smo že pisali, da so liberalci samo tam delavni, kjer jim kaj nese, pa nam niso verjeli, sedaj pa je „Narod“ sam to povedal. Ali bodo liberalci verjeli svojemu glasilu?

Sodba ljudstva. Pred nedavnim časom je prinesel „Narod“ neko notico z debelo tiskanim naslovom: „Kapucin — prešestnik.“ Te notice ni prinesel noben drug liberalen list. Par dni pozneje pa je prinesel izjavo, da je bil napačno informiran. Neki kmet na Gorenjskem je bral tisto notico in to izjavo in je pristavil značilne besede: „Koliko je bilo pa tacih bralcev, ki so čitali samo prvo notico, druge pa ne!“ Ali slišite g. dr. Tavčar, kako sodijo preprosti ljudje o „Narodovi“ poštenosti?

G. Lapajne in politika. V svoji „Zadrugi“ je slavni krški politik žalostno priznal, da med Slovenci žalibog nima preveč političnih pristašev. Vsled hujskanja političnih listov je skoro vsak Slovenec odkrit ali prikrit pripadnik slabe klerikalne ali enako slabe liberalne stranke. Potem je pač, misli Lapajne, jasno — da je Lapajnetova stranka, ki nima preveč pristašev — najboljša stranka.

Kako je to mogoče? „Narod“ pravi, da so že v vsaki najmanjši vasi po dve stranki. To je baje dobro za liberalno stranko. Odkod pa to pride? V vsakem kraju se gotovo nahaja kak izvržek — in ta je gotovo liberalci!

„Cunje“ — Mohorjeve družbe. „Narod“ toži, koliko cunj in cap nabožne vsebine je že izdala „Mohorjeva družba“. Mi se le čudimo, da zamore Zavadih kaj tacega zapisati. Naš prvi kulturni zavod pošilja med svet cape in cunje! Ali ne bodo naši nasprotniki tega porabili? Koliko je pa še storil Zavadih za naš narod? In ti

ljudje si upajo pisati o capah in cunjah, ki vsak dan vtikajo pero za pravo pravcato — cunjo!

Iz meščanskih krogov kranjskih se nam piše: Znani liberalci našega mesta so pri zadnji občinski seji pokazali vso svojo modrost. Pokazali so jasno in razločno, kako strastno zatirajo in preganjajo vse, kar drugače misli kakor sami. Šlo se je za podporo meščanski godbi. O tej godbi se je po listih že veliko pisalo, zlasti odkar je dobila nov odbor, ki deluje res s pohvalno vnemo in požrtvovalnostjo. Pod novim vodstvom g. Vlasaka in njegovega sina vidno in čvrsto napreduje. To pa silno bode in peče gospodo okrog „Gorenjca“. Najhujši liberalci so že odstopili od godbe kot podporni člani, a sedaj so ji zadali še drug občutljiv udarec. Mestni odbor je pispeval 200 kron podpore in prostovoljno gasilno društvo menda 100 kron. Zadnje, ki ima v odboru tri strastne liberalce Eržena, Pečnika in Sajovica, je seveda odklonilo podporo ter zahtevalo tadi godala od godcev, češ, da so godala last gasilnega društva. Pri zadnji občinski seji pa je predlagal Pirc, ki se za časa volitev ljudem zelo prijazlega dela, naj se črta podpora godbi. In za ta predlog so glasovali razven štirih vsi odborniki. — Iz tega se uvidi, da so pripravljene naši liberalci razrušiti vse, kar se njim ne uklanja. Dan plačila pride enkrat tudi za te može.

Izobraževalno in zabavno društvo v Kranju ima v ponedeljek 8. t. m. svoj ustanovni občni zbor ob 5. popoldne v prvem nadstropju gostilne g. Fr. Sumija. Dnevni red: Volitev predsednika občnemu zboru. Volitev društvenega predsednika. Volitev odbora. Slučajnosti. Med posameznimi točkami bodo pevali gg. pevci moškega pevskega društva „Kranj“.

Koncert „Glasbene Matice“. V nedeljo, dne 3. t. m. se je vršil v veliki dvorani „Narodnega doma“ koncert „Glasbene Matice“, na katerem se je izvajala gradiozna Thierfeldova skladba „Zlatorog“, ljubka triglavska pravljica, v pesem zložena od pesnika Baumbacha-a. Godba sicer ni moderna, toda ljubka in v soglasju z poetično pravljico, dasi nekoliko preobsirna, na kar se je tudi skladatelj oziral in zvezal lirična in dramatična mesta z deklamacijo. Prvič se je proizvajala ta skladba v Ljubljani dne 28. novembra 1880 na koncertu filharmoničnega društva. Odbor „Glasbene Matice“ se je potrudil, da proizvede to skladbo kolikor najbolj mogoče sijajno, kar se mu je tudi posrečilo, za kar gre pred vsem hvala marljivemu in neutrudljivemu vodji g. Matiji Hubadu, ki se je z le njemu lastno marljivostjo potrudil, da izvežba prenovljeni čez sto dam in gospodov broječi zbor, ki je bil v sredo popolnoma kos svoji nalogi in nas v pesmi „Mati noč na goro gre . . .“ naravnost presenetil in očaral s svojo preciznostjo in okusom. — Prav tako so pripomogli k skupnemu vspehu solisti gđ. Glivarec (Špela), gđ. Mira Dev (Jerica), g. Janko Krsnik (Čatež) in Anton Dečman ter gospod Dobrovolny, ki je fino in s čutom deklamoval. „Dvorana je bila polna

najodličnejšega občinstva, med katerim smo zapazili tudi mnogo prečastite duhovščine.

„Radi ljubega miru“ izpodili so slovenski jezik iz stolne cerkve sv. Justa v Trstu. Na čelu te vojske proti slovenskemu jeziku stal je tržaški magistrat. Človek bi si mislil, da sedaj, ko je ta cerkev laška, ko je ne skruni več slovenska propoved, ko so Slovenci izpodeni iz nje, da bo torej sedaj ta cerkev magistratu na srcu in da bo skrbel za njo, kakor za najdražjo dragocenost. A „der Mohr hat seine Pflicht getan“ — dosežen je vspeh, slovenski jezik je izgnan, to je glavna naloga, za drugo se ni treba brigati. Celo laški listi čutijo sedaj potrebo, da opozarjajo magistrat na stolno cerkev, o kateri pišejo, da se nahaja v obžalovanja vrednem stanju. Povsod po zidovih so velike razpoke. Človek je vedno v nevarnosti, da mu ne prileti kaj s stropa na glavo. „V kakršnem stanju se nahaja dandanes stolna cerkev, je našemu mestu v največjo sramoto“ — piše laški list „Ricercazione“. — Poročali smo že, da za cerkev sv. Vincenca noče magistrat v Trstu nič storiti, ker se izgovarja s tem, da bi bila ta cerkev ognjišče slovenske agitacije. Pri sv. Justu sedaj ni več Slovencev, a magistrat vendar noče nič storiti. Pač pa je jako simptomatično, da za cerkev v Rojanu, kjer gospoduje don Jurizza, magistrat vse stori, kar hoče Jurizza.

Občni zbor „Zaveze kranjskih obrtnih zadrug“ vrši se, kakor smo že zadnjič poročali, 8. t. m. v dvorani „Mestnega doma“ ob 9. uri dopoldne. Do sedaj je pristop naznanilo 8 zadrug. Dnevni red tega občnega zbora naznanil je „Slov. List“ že zadnjič. Želeti je, da bi se gospodje obrtniki po celi naši kronovini zanimali za stvar, kajti star pregovor pravi „v združenju je moč“.

Volitve zavarovalnice proti nezgodam pri delu. Obrtnikom v Trstu razpošilja zavarovalnica proti nezgodam pri delu za Trst, Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo glasovnice za predstoječe volitve upraviteljstva tega zavoda. Opozarjamo naše obrtnike na te volitve, da se za časa pripravijo in dogovore med seboj ter nastopijo pri teh volitvah, da si priborijo odgovarjajoči upliv na ta zavod, kateri se le premalo ozira na slovenske obrtnike in delavce, a preveč k srcu pritika tržaške kamore „moreterijo“ in laške dotepence. Gre se tu, da slovenski obrtniki iz Kranjske, Primorske in Dalmacije napravijo konec komandi tržaške kamore, katera se je tudi v tem zavodu ugnjezdila posebno v osebah nekaterih vodij judoliberalne na tržaškem gospodujoče stranke.

„Gorenjec“ od zadnje sobote se norčuje iz „katoliške oštarije“, kakor imenuje hotel „Novo pošto“, katerega ima v posesti gosp. kamnosek R. Jeglič. To nepotrebno reklamo naj vpoštevajo vsi naši somišljeniki in naj toplo podpirajo to gostilno.

Najbolj „tumpast“ list je „Gorenjec“, tako se je izrazil nedavno nek preprost človek iz kranjske okolice. „Dvakrat sem bral list, ki mi je prišel slučajno v roke“, tako je govoril v večji družbi, „a bilo je nakopičenih v njem toliko

razgaljene, obrazov puhtecih jeze, divjih oči — grozovit pogled je bil na te može!

In Karol je bil med prvimi.

Taki so se podali na glavni trg pred hišo gospodarjevo. Tam je stopil eden izmed najbolj divjih na hišne stopnjice in jel gospoda zmiriti in preklinjati z besedami, ki ni, da bi si jih upal človek zapisati. — — —

Izprva mrmranje med množico — besede so vžgale že itak razbrzdane duhove — nato posamezni klici: „Dol ž njim!“ — „Razbijte mu okna!“

In že je zašklopotalo eno steklo, kmalu drugo — kar toča se je vsula po poslopju!

In tudi Karol je metal. Na svojo Marijo je pozabil, vedno je mislil na besede govornikove: „Izrabiti vas hočejo popolnoma v svojo korist, živina ste, pa ne ljudje!“ In besno je vrgel kamen za kamnom v hišo.

Čuj! — V stranski ulici — znamenje s trobento — koraki vojakov — sedaj so zavili krog ogle — cela kompanija z nasajenimi bajoneti. Trenutek smrtna tišina — potem se jame vsipati kamenje na vojaštvo.

In sedaj — prvi strel! Izprožil je neki delavec.

„Stoj!“ Puške in patroni zarožljajo. „Ogenj!“ Prednji delavci cepajo kot muhe. — Kri. Divja besnost se loti delavcev, planejo nad vojake in hud boj se vname — palice in bajoneti!

Delavci se umikajo in vlečejo mrtve in ranjence za seboj v divjem begu — — —

Komaj je bil Karol odšel, se je lotil Marije grozen strah. Ni se mogla več premagati, tako jo je bilo groza. Za njim mora, da ga zadrži, na shod ne sme — — — Vzame tedaj malega Slavka v naročje, beži urno po stopnjicah na cesto in hiti za Karolom — prepozno! — Bil je že v gostilni. Mora noter! „Ženske ne smejo k shodu!“ je zakričal nad njo redar.

Počaka spodaj pri vratih v smrtnem strahu — grozne podobe ji mučijo ubogo dušo. Vidi ga sredi meteža, z raztrgano obleko, z razmršenimi lasmi, s krvjo zalitega obraza!

Glušoč ropot zgoraj v dvorani jo vzbudi iz sanj.

Sedaj gredo doli, med prvimi stopa Karol. „Karol, Karol!“ Nikdo je ni slišal. Zmuzniti se hoče skozi množico, mora k njemu — a neusmi-

ljeno jo pehajo v stran. Komaj stoji na nogah. Kričaje in ukaje gredo mimo nje, ona jih komaj sliši, le njegov krvavi obraz vidi vedno pred očmi.

Potem je zopet sama — groza jo prevzame. Trdneje pritiska sinčka na prsi.

Kolikor so jo nesle nože, je bežala domov. Slavko ji je bil zaspal že v naročju. Položi ga v posteljico, potem pa poklekne pred Križanega in moli — — —

„Sveta Marija, Mati božja, prosí za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni — — —“

Čuj — — težki koraki v veži — plane k vratom — vrata se odpro — dva moža neseta nosilnico na ramah — „Karol!“ —

Obleka raztrgana, lasje razmršeni, obraz s krvjo zalit — — —

„Karol!“

Tiho, komaj slišno se odzove: „Marija!“ — Ona poklekne k njemu — grozen pogled — težak vzdih — krčevito ji stiska roko: „Ma-ri-ja odpu-sti mo-li — — — Zadnjikrat se vspne z vsem telesom kvišku — pade nazaj — mrtev — — — Kdo je bil njegov morilec?

čenč in neumnosti, da moram pomilovati one duševne siromake, ki ta list redno prebirajo ali se celo naročajo nanj. Govoril je resnico!

Iz Kranja se poroča: Ta teden je nek agent raznašal zopet po našem mestu znani roman: „Beračeve skrivnosti“ in še nekaj drugih knjig. Metal je to šaro zastoj po hišah in jo naglo odkuril. — Kaj pravi slavna policija k tej kolportaži?

Agent banke „Slavije“, ki sliši na ime Kamnikar, je šnofal zadnjo na zborovanju „Izobraževalnega društva“ v Stražišču in je poslal v „Narod“ sramotilen dopis. Če bode radi tega banka „Slavija“ vsem članom društva primerno priporočena, naj se zahvali svojemu agentu. V društvu je 150 mož in fantov.

Izvanredni občni zbor zadruga gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani. V torek, dne 2. t. m. vršil se je izvanredni občni zbor zadruga gostilničarjev in kavarnarjev, v salonu g. Križa. Občni zbor je bil izvanredno dobro obiskan. G. P o c k poročal je o gostilničarskem shodu na Dunaju ter si prav pošteno privoščil poslanca ljubljanskega mesta, kateri raje hodi v Ljubljani na lov, nego bi zastopal koristi svojih volivcev na Dunaju. Govornik ga je na Dunaju iskal, da bi mu izročil sklepe sestanka in ga prosil, naj za iste vstopi, a ga ni našel. Najvažnejše, kar je sklenila zadruga, pa je, da si gostilničarji in kavarnarji osnujejo svojo bolniško blagajno in to za gospodarje. Poročevalec o tej točki je bil g. D a c h s, kateri je temeljito izvršil svojo nalogo. Gostilničarska zadruga je prva na Kranjskem, katera je storila ta korak, da osnuje takozvano mojstersko bolniško blagajno in to je prav. S tem činom storila je lepo socialno delo za svoje člane. Zadruga je na predlog g. Frica N o v a k a sklenila, da si osnuje svoje razsodišče. Slišale so se pa tudi pritožbe o draginji na ljubljanskem trgu. Mi temu pristavimo, da to draginjo ne čutijo samo gostilničarji, marveč splošno prebivalstvo ljubljanskega mesta.

Židje na ljubljanskem semnju. V zadnjem času opažamo, da pride na letne semnje čezdalje več židov. Na zadnjem semnju je bilo zopet jata teh osrečevalcev. Dva teh židov krošnjarila sta z raznim blagom tudi po gostilnah in ljudi nadlegovala. Dajala sta za vsako ceno. Konec temu početju napravila je policija. Dosedaj so hodili k nam židje samo z oblačilnim blagom, toda na zadnjih semnjih videli smo pa že „izvoljence“ tudi z drugim blagom. Tako n. pr. si je postavil nek žid iz Budimpešte svojo kolibo na cesarja Jožefovem trgu, v kateri je prodajal iz kovine napravljene stvari. Ako pogledaš, na mah se ti zdi lepo, žid ti tudi proda za vsako ceno. Ako dolgo ogleduješ, nameče ti še par komadov. Vsak je vesel, ako je ceno kupil, vendar za rabo ni. Sveti se le toliko časa, dokler je v obličju žida. Potem se vsak kesa, videč, da akoravno je bilo ceno, vendar je stvar za nič; dežar vrgel je v vodo. Ko pa je semnja konec, žid spravi pridobljene novce in se smeje v pest, kajti napravil je dobro kupčijo. Žid odide iz kraja, gre drugam, da zopet tam napravi svoj rabat. Ljudstvo pa, ki kupuje tako stvar, je varano, domačim zlatarjem in prodajalcem zlatnine pa se dela s tem činom konkurenca. S tem pa žid ni napravil samo svoj rabat in domačim konkurenco, marveč ravno ker je nerazsodnim ljudem prodal svoje ničvredne stvari, ucepil jim je tudi dvom. Večkrat ko pride kak navadni lajik kupit k zlatarju, dvomi, češ, če t o n e b o r a v n o t a k o h i t r o o b l e d e l o. Čas je, da merodajni faktorji in pa časopisje pouči nerazsodne ljudi, da bi isti ne bi kupovali takih stvari. Seveda najbolje bi bilo, da bi se židom sploh prepovedalo prodajati na semnjih.

Volitve v zavarovalnico proti nezgodam se zopet bližajo. Konec decembra volijo svoje zastopnike 3., 4. in 5. kategorija. Da Slovani, ki nimajo v obveznih obrtnih podjetjih večino, ne podležejo zopet tako sramotno, kakor pri zadnjih volitvah, osnoval se je v Trstu poseben volivni odbor kakor odsek pol. društva „Edinost“. Temu odboru, ali pa naravnost predsedniku istega g. prof. Matku Mandiču, deželnemu poslancu v Trstu naj se določi vsi nasveti, vsa tozaddevna vprašanja, haker tudi glasovnice. Navedeni

odbor daje drage volje vsa potrebna pojasnila ter naznani pravočasno kandidate za posamezne skupine. Vsakdo, ki je opravičen voliti, naj si šteje v svojo sveto dolžnost, da stori vse možno, da bode zavarovalnica v slovanskih deželah, zavarovalnica za Slovane — tudi po svojem odboru slovanska.

Iz kranjske okolice. C. kr. kmetijska družba bo posredovala, da se bo kupoval po najvišjih ljubljanskih tržnih cenah za c. kr. vojni erar oves naravnost od kmetov. Kupoval se bo v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani vsako soboto od 10. do 11. ure dopoldne. Za kmete iz kranjske okolice, ki dovažajo vsak ponedeljek oves v Kranj na prodaj, bi bilo veliko bolj pripravno, ko bi se ta nakup ovs za erar napravil tudi v Kranju. Nadalje nam manjka v kranjski okolici dobrih bikov. Ali bi ne bilo dobro, ko bi kmetijska družba šla kmetom iz kranjske okolice nekoliko na roko?

Slovenski dijaki v Ameriki. V semenišču sv. Pavla v Minesoti so ti-le bivši dijaki kranjske gimnazije: Vincenc Bozja iz Polhovega gradca, Alojz Pirnat iz Dravelj, Ivan Schiffrer iz Stare Loke, Valentin Schiffrer iz Stražišča, Josip Sodja iz Zabreznice, Josip Vrhunec iz Železnikov, Janez Zaplotnik iz Šenčurja.

Slovensko kat. akad. društvo „Zarja“ v Gradcu ima svoj III. redni občni zbor v sredo 10. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih (Schiller-Strasse 54, Parterre) s sledečim vsprejedom: 1. Čitanje zaplnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje poročila bratskega društva „Danice“. 3. Poročilo odborovo. 4. Slučajnosti. Somišljeniki dobro došli!

Novo slovenske razglednice. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je zopet izdala jako krasne slovenske razglednice, predstavljajoč Slovenko z viharjočo narodno zastavo v eni roki ter z lavorjevimi vencem v drugi. Razglednice so jako ukusno in zelo lepo izvršene. Ker se tudi lahko vtisne razgled in pozdrav iz različnih krajev, so za vsak kraj primerne ter jih vsem Slovencem toplo priporočamo.

Avstrijska specijaliteta. „Südsteierische Presse“ piše: Iz Ljutomer nam poročajo, da je povsem opravičen naš nazor, da je sedanji voditelj okrajnega glavarstva v Ljutomeru izrecen nemško-nacijonalen pristaš. To da je pokazal rečeni voditelj tudi o volitvi iz skupine mest in trgov, ko je sans gène oddal svoj glas za nemško-nacijonalnega kandidata. — Nemško-nacijonalen voditelj popolnoma slovenskega okrajnega glavarstva, to je avstrijska specijaliteta!

Za gostilničarje. V državnem zboru se je te dni vodila razprava o gostilničarskem vprašanju. Gostilničarji zahtevajo, naj se veljavni obrtni red predružači in spopolni, in sicer § 38. obrtnega reda naj bi se glasil: Kdor naznani trgovinski obrt brez omejitve na določeno blago ali pa z omejitvijo, ta dobi pravico, za trgovino z vsem blagom, izvzemši prodajo piva, vina in žganih pijač v zaprtih steklenicah in posodah; to pravico naj imajo izključno le gostilničarji. — Gostilničarji v mestih in trgih, ki štejejo nad 2000 duš, v kopalniških in zdraviliških ter v krajih, kamor zahaja mnogo tujcev, pa morajo imeti spričevalo usposobljenosti. Kdor hoče dobiti koncesijo, mora dokazati s spričevalom, da je dovršil strokovno šolo za gostilničanje in da je praktično vsaj dve leti izvrševal gostilničarske posle ali da je bil vsaj štiri leta v gostilniški službi. Na deželi sicer ni treba takega spričevala usposobljenosti, toda če hoče gostilničar z dežele v mestu dobiti koncesijo za gostilno, mora dokazati, da se je že določeno število let pečal z gostilno. Dalje naj se premenita §§ 18. in 20. obrtnega reda in sicer v tem smislu, da se morajo dajati nove koncesije ali prenašati stare drugim osebam le v dogovoru z drugimi gostilničarji, ki naj imajo tudi pravico pritožbo na oblastva. Dalje naj se predružači § 12. zakona z dne 16. januarja 1896 glede trgovine z živili, in sicer tako, da se kaznuje le tisti, ki vedoma in nalašč prodaja sprideno, ponarejeno ali sploh manj vredno blago ali mu daje napačna imena. K dotičnim obsavnavam pa naj se pokličejo gostilničarji kot izvedenci. To so ob kratkem za-

hteve gostilničarjev. Zbornica je sprejela predlog kršč. socialca Weisskirchnerja, da se nujni predlogi v tej zadevi izroče obrtnemu odseku, ki naj v štirih tednih zbornici predloži poročilo. Nujni predlog na korist gostilničarjev je vložila tudi naša „Slov. zveza“, dr. Tavčar pa ni niti prsta ganil za gostilničarje in je bil raje v Ljubljani.

Razne stvari.

Kakšna bo letošnja zima. Vremenski prorok Rihard Merkel v Berlinu poroča o letošnji zimi: December: Od 1. do 6. stalno, lepo, hladno vreme, po 7. bo mrzleje, od 12. do 17. bo hud mraz s snegom, potem bo zima popustila, a bo močno snežilo, dne 19. zopet hud mraz in viharno, potem mraz zopet pojema, sneženje do 22. dec. Med božičnimi prazniki nepretrogoma jasno, večinoma nekoliko hladno vreme, ki bo trajalo do 4. januarja. Od 5. januarja naprej zopet močno naraščajoči mraz s silnim sneženjem in vetrovi. Mraz bo posebno hud 9. januarja, nato začne zopet mehkeje vreme. Potem zopet naraščajoč mraz z viharji, a od 17. zopet poje-manje ter preide 21. v prijazno vreme, ki se bo 24. januarja skoraj popolnoma izčistilo, potem do 31. lepo, hladno, deloma zelo mehko vreme. Od 1. februarja naprej sneg in zopet naraščajoč mraz, ki bo 6. zelo hud, potem zdržljiv mraz s sneženimi viharji, dne 17. bo prehod k lepemu, milemu vremenu. Od 17. do 27. bo povprečno lepo, milo vreme. Po 27. bo zopet mrzleje ter bodo dnevi od 6. do 10. marca zelo mrzli, deloma s sneženimi viharji. Od 10. marca zopet pojemajoča zima, ki preide 13. in 14. v milo vreme. Po 14. večinoma lepo, deloma celo prav toplo vreme, ki se bo vzdržalo skoraj do konca meseca marca, razun nekaterih deževnih dni po 20. Konec meseca marca nastopi zopet neprijazno vreme.

Iz „blažene“ dežele. „Corriere della sera“ z dne 26. t. m. prinaša senzacijsno poročilo obravnave o aferi baronice Cassilli. Svoječasno so listi poročali, da je ta baronica s pomočjo raznih „uglednih“ in visokostojnih oseb prislepčila ogromne svote denarja. Med obravnavo o ti slepariji je bil zaslišan, med drugimi, tudi neki odvetnik, ki je priznal, da je šel po nalogu baronice Cassilli v Rim ter da je tam pridobil tedanjega justičnega ministra za premestitev nekoga, baronici neljubega uradnika — za kar je prejel 5000 lir. Nek drugi odvetnik je izjavil, da baroničin odposlanec ni dobil le 5000 lir, ampak 7500! Napadeni odvetnik je z vso energijo tajil, da bi bil prejel več nego 5000 lir, češ, da je on revež, a — poštenjak! Kakor strela iz neba pa je vstal tretji odvetnik in izjavil, da prvi odvetnik ni vsprejel ne 5000 in ne 7500 lir, ampak — 90.000 lir, — katere mu je on, go-vornik izročil!

Kako se ohrani grozdje? Marsikdo želi ohraniti grozdje čez zimo, pa ne ve kako. Nekateri obešajo grozdje v shrambah, katere naj bodo seveda v ta namen zračne. Pa to ni nič. Grozdje zgñije in zvene tako, da ni za rabo. Izučenec priporoča sledeči način: Grozdje se dene v toplo vodo s 35° C. in se pusti v tej vodi četrt ure, nato se vrže v vrelo vodo samo pet sekund, koj za tem pa v mrzlo vodo, dokler se popolnoma ne ohladi. Ko se je grozdje ohladilo, položi se na čisto platno, da se na zraku osuši. Grozdje, s katerim se je na ta način postopalo. obdrži se v žaganju, ako je na suhem, prav sveže čez zimo. Pomakanje grozdja v vrelo vodo ima dvojen namen. Prvi je ta, da se s tem uničijo mikroskopične glivice, ki prodirajo v grozdje in provzročajo gnitje, drugi namen pa je ta, da se zapreči upliv zraka in razpokanje. Paziti pa je treba, ker od tega je vse odvisno, da se grozdje drži v vreli vodi točno pet sekund, ker preveč ali premalo bi ne bilo prav. Eden ali drugi vinarogradnikov lahko stvar poskusi.

Nejasna oporoča in vsled tega pravde. Na Dunaju je umrla te dni šivilja Rozalija Brunnbauer, katero so imeli vsi za jako ubogo. Ali glej, med njeno zapuščino so našli oporočo, v kateri je rečeno, da zapuščina vse svoje premoženje cerkveni stavbeni družbi. Iskali so, iskali in nazadnje so tudi v resnici našli v nekem kotu štiri hranilne knjižice za 42.000 kron. Ali sedaj

pride še najlepša. Pokojnica je zapustila vseh teh 42.000 K stavbeni cerkveni družbi. Družbe pa, ki bi bila doslovno tako registrovana, ni na Dunaju, pač pa je tam 13 društev, ki se pečajo z zidanjem cerkvâ. In vsa ta društva so se začela sedaj pravdati za zgoraj omenjenih 42.000 K. Na vse zadnje pa bo konec pravdi ta, da bodo društva morala plačati vsaka svoje pravdne stroške, 42.000 kron vtakne lepo v žep pa država, ker bode pač težko kakemu društvu dokazati, da je pokojnica prav isto imela v mislih, ko je pisala svojo oporoko.

Priznal umor, a bil vendar oproščen. Teširski porotniki so nedavno oprostili 17letnega kmečkega fanta P. Macieljička, ki je priznal, da je vrgel v vodo svojega nezakonskega otroka, ki ga je imel z neko Ano Kukuc. Povedal je, da mu je Kukuc tožila s tožbo za alimentacijo, česar se je zbal ter otroka umoril. Porotnikom se je stavilo razun vprašanja zaradi umora tudi postransko zaradi nepremagljive sile. Porotniki so prvo vprašanje zanikali ter drugo potrdili, a tudi kasacijsko sodišče je moralo prvo sodbo potrditi, dasi je spoznalo, da se je porotnikom napačno stavilo eventualno vprašanje.

Odločna žena. V neki vasi na Pruskem se ga je mož toliko nasrkal v vaški gostilni, da bi ga noge ne bi bile mogle prinesiti k domačemu ognjišču. Ostali gostje ga sklenejo na samokolnici skrbni ženski domov pripeljati. Že so streljaj od krčme, kar pridrvi nad človekoljubne goste zakonska polovica v samokolnici čepečega in odpodi z metlo vso sodrgo. Moža pa domov spravi baje ne na samokolnici. Krčmar je bil kaznovan s tem, da je moral vsak večer ob 10. uri krčmo zapreti, postrežljivi gostje, ki so hoteli skrbno soprogo „prijetno“ iznenaditi, pa so plačali svoto denarne kazni po modrem ukrepu ondotnega sodnika.

Boj na ulici v Palermi. Pred par dnevi je srečal kočijaž Anton Ranale pri mestnih vratih Ponte Amiraglijo mesarskega pomočnika Coletti, ki je zapeljal in onečastil njegovo hčer. Oče je potegnil revolver, ustrelil v zapeljivca in ga zadel v prsa. Mladenič je padel, toda bil je še toliko pri zavesti, da je s svojega revolverja streljal na napadalca. Strelji privabili so veliko množico ljudi in iz bližnje postaje pritekli so tudi finančni stražniki, ki so hoteli aretirati napadalca in zapeljivca. Toda oba, ko sta videla, da se bližajo finančni stražniki, pričela sta streljati nanje, financarji so pa tudi nanje streljali. Ko je bil boj končan, ležala sta mrtva na tleh napadalec in zapeljivec. Osem drugih ljudi je bilo pa ranjenih.

Sneg na luni. Zvezdoslovec prof. Pichering je ravnokar dokazal, da se nahaja na mesecu sneg, ali vsaj našemu snegu nekaj sličnega. Tudi so ondi kraji, kojih barva se tekom časa izpreminja, to je baje rastlinstvo na luni. Ker se prikazuje vedno novi bljuvalniki ognjenikov, stari pa izginjajo, sodi iz tega profesor Pichering, da ognjebljivne gore na luni še niso pogasile.

Kako se Parižanke delajo lepe. Našel se je recept neke Parižanke, kako si pridobiti deklisko svežo kožo tudi v poznejših letih. V ta namen se preselijo Parižanke za več mesecev na deželo, kjer leže po uro in uro mirno na solncu. Lase imajo razprostrate, obraz pa v debelem testu iz neke posebne moke. Le za usta je napravljena odprtina. Pri tem se večkrat kopljejo v mleku ali olju, jedo malo, zato pa zelo veliko spijo. Na ta način se baje povrne čez par mesecev prerojena Parižanka, zrastle po najnovejši modi, v naročje svojemu možu.

Hrbet mora biti gorak. Ledice so velevažen del človeškega telesa in narava zahteva, da morajo biti vedno gorke. Če je človek zdrav, varuje jih mraza plast masti. Pri prehlajenju pa se izgubi beljak, ki je za ohranjenje človeških telesnih moči velevažen in če se izgubi, postane človek kostenjaku enak. Zato se mora skrbeti, da ostane hrbet vedno gorak. Med plečami so pljuča, zato pa človek oboli jako hitro na nahodu, če se hrbet zmrazi, osobito ako človek s hrbtom proti oknu obrnjen sedi. Zato morajo taki ljudje po zimi nositi na plečih flanelo, da se ne prehlade. Večina ljudi, ki je na pljučih bolna, misli, da zadostuje, če so na prsih dobro oblečeni, temu pa ni tako. Skrbeti se mora tudi za to, da je

hrbet proti mrazu dobro obvarovan, da se človek ne prehladi.

Vedno le „pristno“. Ne malokdaj izraža kdo pri nas na kupovanju željo, da bi dobil samo „pristno“ blago. Kaj pa je prav za prav „pristno“? S tem označujemo „prvotno“, „prvo“ blago, ki je izdelano tako, kakor ga je hotel izumitelj. V današnjih dneh pa kaj radi posnemajo, novo, dobro stvar, ki ima kaj uspeha, ter prodajajo posnemek kot „prav tako dobrega“, časih celo kot „boljšega“. To se zgodi zlasti pri živilih, najsi je uprav tu najbolj važno, da se odjemalec ogiblje „nepristnim“ izdelkom. Ko se jn pred več nego deset leti Kathreinerjeva Kneippova sladna kava spričo nenavadnih svojih prednosti čudovito hitro udomačila v rodbinah so se takoj pojavili posnemalci, da bi navadne prazene izdelke, ki so bili le po zunanosti podobni pristnemu blagu, prodajali kot enako dobre in tako kupčevali v svoj prid. Seveda ni trajalo slepenje nikoli dolgo, zakaj naše gospodinje, ki so se dale enkrat ali dvakrat pogovoriti, da so poizkusile posnemek, so kaj hitro opazile veliko razliko v okusu. Ali če eden neha, začne zopet drugi, zato ravna vsaka gospodinja pametno, če ob nakupu sladne kave vselej pristavi: „Pa le pristno Kathreinerjevo, v znanih Kathreinerjevih zavojih.“ Zakaj samo ta ima priljubljeni, prijetni okus, ki se močno bliža okusu zrnate kave, in samo to izboljšuje kavo, kjer je ta zdravniško prepovedana. Kathreinerjeva kava je bila in je še zdaj pač najboljši, pristni izdelek, še danes nedosežen v svojih vrtilinah. Zanj res velja toli izpričano geslo: „Pravo je zdravo“.

GLASNIK.

Socijalno-demokratski agitatorji v Vevčah.

Iz Vevč, 1. decembra.

V nedeljo 30. novembra imelo je tukajšnje soc. dem. strokovno društvo papirnih delavcev javni društveni shod. Ker je bilo na dnevnem redu tudi zavarovanje za starost, se je tega shoda udeležilo tudi precejšnje število kršč. socialcev; vdeležili so se kršč. socialci shoda tudi zato, da bi vrgli pri tej priliki našim rudečim, ki nikakor nočejo biti soc. demokrati, ampak hočejo biti samo delavci, krinko raz obraz. Govoril je sodrug Kopač, kandidat za državni zbor žalostnega spomina. V začetku je govoril še precej stvarno; pozneje pa je udaril na struno, na katero udarjajo soc. dem. agitatorji sploh, namreč na struno protikrščansko, proticerkveno in protinarodno; menil je namreč, da ima skoraj same rudeče pred seboj, toda zmotil se je. Ko je rekel: „Menim, da ste vsi navzoči naše stranke“, zagrmelo mu je nasproti: „Ne!“ Tedaj mu je pogum precej vpadel. Vendar si je v kljub temu privoščil tekom govora škofa Kohna, papeževo nezmotljivost, pogrebe, pri katerih je 12 duhovnikov, debele trebuhe, dr. Šusteršiča (ta mu je gotovo zelo v želodcu, ker sedi namesto njega v državnem zboru kot poslanec pete skupine), dr. Kreka itd. Seveda, vse to spada po Kopačevi pameti k točki: zavarovanje za starost. Odkrito rečeno: kot posebno luč si Kopača nismo predstavljali, da pa jo kot agitator tako plitev, tega pa vendar nismo mislili. Mož je prespal, kot se vidi več let, on ne pozna niti najnovejše politične in socialne zgodovine. V eni sapi utaji Marksov socialni program, obenem pa se ves ogreva za prihodnjo komunistično državo; boji novejšega časa med soc. demokrati so mu, kakor se vidi, neznani. In najnovejša politika — vse mu je neznan. Glejte, kaj trdi ta učenjak, ki je menda v 7. šoli staknil na kol: „V državnem zboru imajo klerikalci večino, pa nič ne store za delavstvo; dr. Tavčar je v enem klubu s klerikalci; dr. Šusteršič je v „odseku“ (mož zamenjuje odsek z delegacijo) govoril in glasoval za kanone, ki bodo stali 200.000 gld.“ To so samo nekatere cvetke znanja Kopačevega. Pojte se solit, sodrug Kopač — lagajte tako, da bode imelo vsaj kaj pomena. V Trstu med Lahoni lahko take reči čvekate, za nas je pa to predebelo. — Pribijemo pa danes še enkrat, dasi se „Rdeči prapor“ zgraža

nad tem, nazadnjaštvo naših rudečih s Kopačem vred; vsi skupaj ne znajo voditi enega samega javnega društvenega shoda; volili so namreč pri društvenem shodu predsednika, nevedoč, da pri društvenih shodih predseduje član odbora društva, ki je sklicalo shod. In taki ljudje, ki niti enega shoda ne znajo pravilno voditi, naj rešujejo delavce! Pozabiti tudi ne smemo, da je sodrug Kopač pripeljal seboj tri mlade „fantke“, med njimi je bil, kakor pravijo, nek Kristan. In ta „fantek“ je z vsem ognjem trdil, da se za občinske reveže po slovenskih občinah manj skrbi, kot za „prešiče“, potem je govoril o škodljivosti papeštva, o velikanskem razločku med nauki Kristusovimi in nauki katoliške cerkve. Omenjamo to stvar zato, da vidi svet, kako nesrečno nastopajo soc. demokrati pri nas. Mislijo, da je pri nas šola za take fantke — in zato take pošiljajo k nam, in ti „fantki“ v svoji gorečnosti vselej preveč izdajo soc. dem. skrivnosti, da jih naše delavstvo bolj spoznava. In ravno zato smemo biti popolnoma zadovoljni s tem shodom, katerega bi prav lahko razgnali, če bi bil to naš namen. Ravno pri tem shodu so se namreč naši rudeči pokazali v resnici kot take, dasi hočejo biti delavci in nič drugega; saj so napadom na krščanstvo, na cerkev in duhovenstvo glasno pritrdjevali.

Odpadla je krinka — kdor se njim pridruži, pridruži se kot pravi soc. demokrat, in ne kot delavec. No, bomo videli, kako bo soc. demokracija naše delavce reševala! Do sedaj so bili socialni demokratje res slabi prijatelji našega delavstva. Ogolfufali so jih pred par leti za nekoliko kronic, katere so nekateri naši delavci plačali, pa niso prejeli ne knjižice niti potrdila. Izdala je socialna demokracija naše delavce pri stavki v trenutku, ko bi delavstvo, če bi le še malo časa vztrajalo, prišlo do lepe zmage. Izdala je socialna demokracija delavske koristi v pogodbi, po kateri je bila končana stavka; izrečno namreč priznavajo brez potrebe tovarni pravico, da se pri sprejemanju oziroma odpuščanju delavcev ni treba nič ozirati na voljo drugih sodelavcev. In niti z mazincem ni ganila socialna demokracija preteklo leto, ko je bilo nad sto delavcev odpuščenih. Če bi imela socialna demokracija kaj čuvstva za delavce in toliko moč, kot si jo pripisuje, zakaj ni storila ničesar za te odpuščene delavce? O poznamo se! Soc. demokratska stranka in delavska stranka, to je pustolovska politična stranka, ki je pripravljena vedno žrtvovati v svojo politično korist lastna načela in delavske koristi! Zato vidimo, da se delavci, ki v resnici sebi hočejo koristiti, obračajo od judovske socialne demokracije, saj se je lansko leto v Avstriji število udov soc. demokratskih strokovnih društev znižalo za skoraj 20.000, nasproti pa število krščanskih socialnih društev visoko poskočilo. Prepričani smo, da bo veličastna zmagava kršč. socialcev na Dunaju propad avstrijske zavožene soc. demokracije pospešila ter mnogo pripomogla k razvoju krščanskih socialnih društev. Da, plačilni dan socialni demokraciji za njeno sleparijo ne izostane. Saj so defraudacije v soc. dem. taboru na dnevnem redu, saj je tesna zveza soc. demokracije z židi vedno očitnejša, in nevspehi soc. demokracije pri stvarkah res velikanski. Glejmo ponesrečeno splošno stavko v Belgiji, v Trstu, in zadnje dni na Francoskem, kjer je stavka rudarjev po poročilu „Rdečega prapora“ končana brez zmage.

Pozabiti ne smemo tudi Kopačeve trditve, da imajo samo nekateri stanovi pravico biro pobirati. No, tudi naši soc. demokrati so pobirali biro; koledovali so namreč preteklo novo leto s svojo „bando“ od hiše do hiše, pri tovarniškem vodstvu, pri župnišču in drugod. Poleg tega je Kopač trdil, da je treba vse trote, ki nič ne delajo, v človeški družbi pokončati; no, dobro bi bilo; kajti tedaj bi skoraj med prvimi bili na vrsti soc. dem. agitatorji, ker oni nič ne delajo, vsaj nič koristnega za človeško družbo, plačo pa le imajo, in še precej mastno. Da pa Kopač in naši rudeči ne bodo tajili mastnih plač, povemo, da imamo v rokah dobro shranjen račun soc. dem. društva „Bodočnost“, podpisan od dr. Tekavčiča, z dne 15. julija 1900, iz katerega posnamemo sledeče: Sodrugi Kristan je dobil za pot iz Trsta v Ljubljano in nazaj, in sicer za

vožnjo drugega razreda 28 K 8 h, (seveda tretji razred je samo za „rudeče“ nižje vrste) in dijeto 10 K. Pot iz Ljubljane do Vevč računa soc. dem. agitator glasom tega računa 5 K, pot na okr. glavarstvo v Ljubljani 2 K. Tedaj te trote, ki žro, pa nič ne delajo, proč — in delavcem bo prihranjena marsikaka kronica. Našim rudečim pa kličemo: Le pridno vabite Kopača in take „delavce“ v Vevče — bo Kopač precej zaslužil, Vi pa boste imeli priliko plačevati kronice centrali na Dunaj; smeje se lahko dr. Adler, smeja se lahko Kopač in sorodni „delavci“. Le zvesto služite židom, saj je gotovo časten naslov: židovski hlapci!

Delavske drobtine.

Jutri v „Katoliški Dom!“ Jutri ob 1/27. uri zvečer priredi v „Katoliškem Domu“ zabavni večer „Slovenska krščansko socialna zveza“. Na dnevnem redu je petje in dve igri „Par ur resnice“ ter „Dr. Vseznan in njegov sluga Štipko Tiček“.

Krščanska delavska zveza na Zgornjem Avstrijskem ima sedaj v zvezi 21 društev z 3.241 delavci. Za slučaj smrti imajo upeljano zavarovanje društev z 2809 člani. Lani vplačalo se je 2769 kron mrtvaščine, 117 kron 30 h popotne podpore in 1609 kron 96 h podpore za bolnike.

Organizacija in premoženje dunajskih zadrug. Nižjeavstrijska trgovska in obrtna zbornica izdala je statističko poročilo o dunajskih zadrukah. Poročilo obsega delovanje obrtnih zadrug, o pomočniških shodih, izrekov razsodišč, mojsterske, pomočniške in bolniške blagajne itd. Skupno je bilo leta 1900 na Dunaju 131 obrtnih zadrug z 82.694 mojstrov, ki so uporabljali 138.997 moških in 50.819 ženskih obrtnih delavcev, poleg teh pa še 39.122 moških in 8992 ženskih vajenk. Število mojstrov se je od leta 1897, ko jih je bilo v zadrukah 77.390 zdatno pomnožilo, število pomočnega osebja je pa ostalo precej enako, da se je sorazmerno celo zmanjšalo. L. 1897. bilo je 139.087 moških in 42.315 ženskih pomočnih obrtnih delavk, vedno večje je pa število vajencev. Tako je bilo leta 1897. 41.547 vajencev in 1900 že 48.114.

Boj za združevalne pravice krščanskih delavcev. Socialna demokracija dostikrat očita delavcem, ki se združijo v krščansko strokovno zvezo, da so krščanski delavci petolizniki podjetnikov. Kaki prijatelji kapitalistov so krščansko združeni delavci naj kaže bolj krščanskih tekstilnih delavcev v Casfeldu na Nemškem za združevalno ali kvalificijsko pravo, ki je trpel celih 6 tednov. Pred dvema mesecema so bili na navedenem kraju tuji zaupniki krščanske strokovne zveze tekstilnih delavcev odpuščeni z dela, kakor je gospodar rekel, radi notranjih vzrokov; faktično pa zato, ker so pripadali kršč. zvezi tekstilnih delavcev. Pogajanje radi tega odpusta vlekla so se delj časa in je delavstvo, 700 po številu, se izjavilo solidarnim z odpuščenimi, vsled česar so industrijci vse delavce odpustili s pogojem, da se nikdo ne sprejme zopet na delo, če se brezpogojno ne podvržejo. Industrijci tekstilne branže so ustanovili že prej med seboj „varstveno zvezo“ z namenom, braniti svoje koristi nasproti delavstvu, vključno temu, da so organizirani gospodarji odpuščene delavce bojkotirali, jim ne dali dela in jih tudi drugače strašili, vstrajali so delavci v boju za pravico združevanja in dosegli so uspeh. „Varstvena zveza“ se je izjavila v vseh delavstva tičočih se razmer, pogajati se s strokovno zvezo krščanskih delavcev. Kršč. delavci so torej dosegli velik uspeh v hudem boju. Vsi stavkajoči so bili zopet sprejeti v delo.

Štrajk v Marzelju. Marzeljske parobrodne družbe so se baje obrnile na mornaričnega ministra Peleeeana s prošnjo, naj bi jim dal na razpolaganje mornarje vojne mornarice. Minister da ustreže tej želji. Poštna služba se le z velikim naporom vzdržuje, a ima od 24 do 48 ur zamude. Parobrodne družbe zatrjujejo, da pomorščakom ne morejo dovoliti še večjih koncesij, nego so jih dovolile in sicer radi nizozemske konkurence. Štrajkovi pretijo, da pozovejo na štrajk vse delavce v francoskih lukah, ako se konflikt ne poravna tekom petih dni.

Blag. gosp.

Piccoli,

lekarnar

Ljubljana.

Pri neki gospe, katera je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem vporabljal z izvrstnim uspehom Vaše železno vino Prosim torej, pošljite mi nadaljnih šest steklenic imenovanega vina.

Dr. L. Färber

c. kr. štabni zdravnik
Raštelj, št. 19.

Gorica, 6. junija 1901.

III 40 10-4

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in železnih zadrževalnic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbic

Ilica 40 Zagreb Ilica 40
ustanovljena 1889

priporoča svoje na glasu solidne, točne in cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko. 14 12-10

➔ Popravila točno in ceneno. ➔

„Slovenski List“ prodaja se v Brus-Štefotovi prodajalnici Pred škofijo. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Stomšekove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in pred. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-46

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirovdvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in anerte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštne prosto.

➔ Vse poprave ➔
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Cene najnižje!

Cene najnižje!

Nova trgovina

Ljubljana Sv. Petra cesta št. 4 Ljubljana

Priporočeva svojo popolnoma novo, bogato urejeno manufakturno trgovino raznovrstnega modnega in suknenega blaga, veliko zalogo solidno izdelanih modreev, ženskega in moškega perila, kravat, dežnikov, belih in suknenih zastorov, vse vrste miznih in posteljnih prtov, kakor tudi odeje (kovtre) in koce za postelje in konje itd. itd.

Založila sva tudi vse krojaške potrebščine, s katerimi bodeva cenjenim krojačem in šiviljam najceneje ustreči zamogla.

Dalje priporočeva častiti duhovščini izvrstna platna, lepe preproge, črna sukna i. t. d.

V nadi, da si pridobiva z nizkimi cenami, samo pristnim blagom, pod strogo, solidno in točno postrežbo popolno zaupanje p. n. občinstva, bilježiva z odličnim

velespoštovanjem

50 5-2

Kotzbek & Kostevc.

➔ Uzorce pošiljava na zahtevanje poštne prosto. ➔

Opozorjamo posebno na lepa darila za Miklavža, Božič in novo leto.

Zobozdravnik

Dr. Edvard Bretl

naznanja

49 3-2

da se je preselil s svojim atelijejem (preje dr. Frlan)
iz Špitalske ulice šte. 7

na vogel Špitalske ulice in Glavnega trga,

uhod pred Škofijo šte. 1.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu dovoljujem si tem potom najuljudneje naznaniti, da sem svojo večletno službo pri g. L. Stricelnu pred kratkim zapustil ter pričel dne 14. m. m. svojo lastno

prodajo trboveljskega premoga

na drobno in debelo

v Linhartovih ulicah št. 7,
(pri sv. Krištofu).

Cenjenim odjemalcem priporočam se najtopeje za mnogobrojna naročila z zagotovitvijo točne in solidne postrežbe ter belježim

z velespoštovanjem

52 3-1

Ignac Zupančič.

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcencjše in najpri-
stnejše vino piti, tedaj se potruj v gostilno
na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-45

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina
pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam
dobi **črni istrijanec po 24 kr. liter**,
kateremu je vsaka konkurenca izključena,
bodisi po kakovosti ali po ceni.

Primerna darila za Miklavža, Božič in novo leto.

Nova trgovina.

Slavnemu p. n. občinstvu tu in na deželi kakor tudi prečastiti duhovščini
uljudno naznanim, da sem

otvoril

ново urejeno trgovino

z raznovrstnim manufakturnim in suknenim blagom

v Ljubljani na Starem trgu št. 9

kjer bodem imel v zalogi vedno dobro in sveže blago, ter se bodem potrudil
cenjenim odjemalcem postreči z nizkimi cenami.

Priporočam se za mnogobrojne naročbe

z odličnim spoštovanjem

I. Keber

pri „Dobrem pastirju“.

Stari trg št. 9.

51 3-2

Perilo za moške in spodnja obleka.

Najnovejše v kravatah.

Sukneno in platneno blago.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 9. decembra

bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“

ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Spominjajte se ljudskega sklada!

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna
pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Stanje vlog 30. junija 1902:
blizu 9 milijonov kron

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!

Preje: Gradišče št. 1.

Denarni promet v letu 1901:
čez 23 milijonov kron.

Ljudska posojilnica

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge
vsak delavnik od 8. zjutraj
do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 ¹/₂ ⁰/₁₀₀

brez kakega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsakih
vloženih 100 kron čistih
4 krone 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1902: 8,818.060 K 70 h. Denarni promet v l. 1901: 23,559.611 K 20 h.

HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. junija 1902.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar.
podpredsednik

ODBORNIKI:

Josip Jare,
veleposestnik v Medvodah.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kausegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polju.

Ivan Kregar,
načelnik okr. boln. blag. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blagajnik „Ljud. posojilnice“

Karol Pollak
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Greg. Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušenčnik
profesor bogoslovja v Ljubljani.

47 8-5